

כאשר חשים בשכינה במלא עוזה מול העיניים - הוידוי פורץ מאליו!

של שמחה היא, שעת השתחויה, שעת התרוממות, מתוך הכרה עילאית?

מסביר הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א שדווקא בשעת צלילות עילאית, כשהכל בהיר כל כך מול העיניים, חשים בשכינה במלא עוזה, טועמים קרבת אלקים - דווקא אז, על רקע זה, בולטות הקהיות.

דווקא אז נוכחים, כי בעצם נותרו עקבות, ועדיין לא מורקה המידה, לא נוצלה נביטת השורש...

דווקא עתה, על רקע מדהים זה, בעיצומם של "כורעים ומשתחיים ומודיים", נוכחים לדעת, כי בעצם עוד לא התקיים הוידוי במלואו, והוידוי פורץ מאליו, אין לעצרו.

- יש רק לדאוג, לבין אדם לחבירו - ודואגים, עד כדי מעשה ניסים, בדרך שלמעלה מן הטבע, נוצר מקום, נעשה רווח.

אמר רב יהודה אמר רב בשעה שישראל עולין לרגל עומדין צפופין ומשתחיים רווחים נמשכין אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת מאי קאמר הכי קאמר אף על פי שנמשכין אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת ועומדים צפופין כשהן משתחווין משתחווין רווחים וזה אחד מעשרה נסים שנעשו במקדש. [כא.]

וברש"י - כשמשתחיים ונופלים נעשה להם נס, והמקום מרחיב עד שיש ביניהן ארבע אמות, שלא ישמע איש וידוי של חבירו שלא יכלם.

יש להבין מהו המקור לוידוי זה שהיו מתוודים בשעה שעולים לרגל - אשר למענו נעשה נס שלא כדרך הטבע?

הרי זה לא מכבר, התוודו ביום הכיפורים, ועתה היא שעת שיא

אסור לטשטש את מעלתו של כל יחיד!!!

מיוחדת של כל יחיד ויחיד מישראל, והעונש הוא הפגיעה בעבודת ה' המיוחדת לכל יחיד.

אמנם כיוון שההבדל הוא רק בחלק הפנימי בעומק הנפש, לכן מותר למנות ע"י דבר חיצוני - כמחצית השקל.

הסבר נוסף הביא מהגרמ"א שהיות והדבר המאחד את כלל ישראל הוא היותם בני האבות הקדושים.

המנין בא למדוד בכמה בניי טמון כוחם את האבות.

ומעתה בכל הנמנים מתעוררת תביעה רבה לבחון האם הם ממשיים את הפוטנציאל שלהם - ללכת בדרכי האבות, ולראות האם יגעו מעשיהם למעשי אבותיהם.

דאמר רבי יצחק אסור למנות את ישראל אפילו לדבר מצוה דכתיב [שמואל א יא-ח] ויפקדם בבזק. [כב:]

יש להתבונן מהי חומרת האיסור למנות את בני ישראל - עד שהיא גורמת לנגף?

מסביר הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א שמנין שייך רק בדברים דומים - לא שייך למנות דברים שונים לגמרי [לדוגמא - חמישה ימים ושלושה ספרים...]

הנה כל יחיד ויחיד מבני ישראל יש לו אופי מסויים, עם תפקיד מיוחד שנועד במיוחד עבורו.

המונה את כולם יחד - משווה ביניהם, ומטשטש את המעלה

מתוך מסלול חייו של דוד המלך השתקפו רחמיו של הקב"ה

באמצעותו מידת חסדו יתברך! האבות הקדושים, אשר תפקידם היה כאמור לבנות את מהותם ותכונתם של עם ישראל - נדרשו לשלימות המעשים - כאשר נמצא בהם פגם זעיר בשלימות הזו, לא היו יכולים לברך.

לעומתם, דוד המלך, תפקידו היה להרבות כבוד שמים - להראות את גילוי כבודו יתברך כאן בעולם השפל, את גודל רחמיו וחסדו ואת אהבתו המופלגת לישראל.

בשליחות הזו - הוא עמד באופן מושלם, שכן גם כשהוא חטא - היה בכך משום גילוי רחמי ה' ואהבתו, כשסלח ומחל לו כאשר שב לפניו בתשובה שלימה!

אדרבה, מתוך מסלול חייו של דוד המלך השתקפו רחמיו של הקב"ה באופן המושלם ביותר, שכן מתוך הנהגת ה' יתברך עמו התבררה אהבתו של הקב"ה לעם ישראל - אהבה שאינה תלויה בדבר, כאהבת אב לבנו - אשר אינה מתפוגגת ואינה בטל ה גם כאשר מרבה הבן לפשוע ולחטוא כנגד אביו אוהבו!

זה שאמר דוד: "לי ראוי לברך" - שכן איני בא בזכות מעשי הטובים, אלא מכח "כוס ישועות אשא", מכח כבוד שמים שהתגלה על ידי בכך שניכרה בבריאה מידת חסדו וטובו יתברך!

אמר רב הונא כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה שאול באחת ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו. [כב:]

בגמרא פסחים [ק"ט:] כתוב שעתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק, ולאחר שאוכלין ושותין כל אחד מרועי האומה - מסרב לברך בגלל חיסרון מסויים ששיך אליו.

אברהם בגלל ישמעאל, יצחק בגלל עישו, יעקב נשא שני אחיות, משה לא נכנס לארץ, ויהושע לא זכה לבנים.

עד שאומר לדוד טול וברך - והוא אומר 'אני אברך, ולי נאה לברך'. ויש להבין הרי כאן משמע שהיו לו שני פגמים - אמנם לא עלו לו במלכותו - אבל מדוע היה ראוי לברך יותר מהאבות, משה ויהושע?

מסביר הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל שהדרישה מהאבות הקדושים וממשה ויהושע - היתה שונה לגמרי מהדרישה אשר נדרשה מדוד המלך!

בעוד האבות הקדושים נדרשו להרבות כבוד שמים במעשיהם, במעשים טובים מופלגים ובשלימות מוחלטת.

הרי שדוד המלך נתבע להרבות כבוד שמים בכך שתתגלה

המגבלות שנקראות מקום - לא חלים על הנקודה שממנה הושתת העולם!

התפשט והתגלה, נמצא שכאן, כביכול, בנקודה הזאת, נעשה עצם מעשה הבריאה.

הנקודה הזאת, היא הנקודה שהגיעה מלמעלה, מעבר לעולם, מהאין סוף, ובה התקיים 'בראשית ברא אלקים את הארץ'.

עליה לא חלים החוקים שנמצאים בעולם הזה, שהוא העולם שהתפשט מאותה נקודה.

והאמר ר' לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון אינו מן המידה. [כא.]

הגאון רבי משה שפירא זצוק"ל הסביר את הענין - בכך שהארון היה עומד על אבן השתיה, שממנה הושתת העולם.

כיון שבנקודה הזאת היא שורש בריאת העולם, וממנה העולם

העולם, אחרי שהוא נעשה עולם, יש לו את כל המהלכים שלו, את כל החוקים שלו, ועל פיהם הוא מתנהל, אולם, על נקודת המקור - חוקי העולם לא חלים, לכן, שם אין את המגבלות שנקראות מקום. מקום, הוא מקום של דבר אחד, כשממלאים מקום הוא מפסיק להיות מקום, זה מקום תפוס, כך היא ההנחה הפשוטה. אבל כאן, נמצאת עצם בריאת המקום, המקום הזה הוא מקום

בעצם, הוא לא יכול להיות נתפס, אכן, זה מתייחס רק למה שצריך להיות בו, מה שיעקר מקומו, זה במקום הזה. כאן זה מקום ארון, אבל מקום ארון לא תופס את המקום, לא ממלא את המקום. חוקי מקום לא חלים על הדבר שיעקר מקומו צריך להיות על המקום הזה, שבעצם, הוא בריאת המקום.

מי שלא מתקן את מידותיו - המצוות שלו נעשות רק מתוך התהילה שמקבל

בדיבורו הקל, הם מתקצפים קצף חדל מעצור, וידיהם קלות לחלק מהלומות רצח ואוי לו למי שפגע בהם. והוסיף, אי אפשר לרחוש כבוד ושבח ותהילה לעוסק בצרכי ציבור הלזה, אחרי שזה הגבר לא עמל על תיקון מידותיו, ועסקנותו טבעית, שאהובה לו היצירה הנעשית על ידו, ועל הרוב נעימה לו ההערצה המקוננת בלב כל מכיריו, ואמנם הבריות נהנים ממנו וכו', וזה תגמול החכם שעמל בשליטת הנפש על נטיות רוחו בטבעו, לא יתהלל בו גבר על תנועתיו הטבעיות, עכ"ל. ולדבריו מיושבים היטב שני הצדדים שני המעשים הללו, שלא נבעו כלל מגודל מעלתם בשמירת טהרת כלי המקדש, אלא שעסקו בעשה טובי - שיש בו את חדוות היצירה הנעשית ע"י וכן התהילה המקוננת בלב כל מכריו. אך מה שנוגע לתיקון המידות ושליטת הנפש על נטיות רוחו - בזה נשאר יועיר פרא אדם יולד'.

ללמדך שקשה עליהם טהרת כלים יותר משפיכות דמים, איבעיא להו שפיכות דמים הוא דזל וכו', שמע מינה שפיכות דמים הוא דזל וטהרת כלים כדקיימא קיימא. [כג.]

יש להתבונן איך הגיעו ולסתירה גדולה כל כך, שמצד אחד לא נבהלו לבוא לשפיכות דמים, ומאידך היו להוטים לקיים מצוות ולשמור על טהרת כלים יותר משפיכות דמים של בנו, רח"ל? ומבאר הגאון רבי משה נתן יונגרייז זצוק"ל את הדברים ע"פ דברי מרן החזו"א זצוק"ל באמונה ובטחון [פ"א אות י"ג] וז"ל: שורש תיקון המידות הוא סור מרע, ונוח לו לאדם לקיים עשה טוב, אבל מן הקושי הוא לקיים סור מרע. יש מן האישים שהם עומדים הכן למסור שארית כוחם לטובת זולתם ליחיד ולציבור והם קפדנים ביותר, וכאשר פגע בהם אדם

אנשים שמתפללים בישיבה - התורה שלהם טובה יותר!!!

והתפילה שם היא בצורה רגועה ביישוב הדעת ובכוונה כמו בישיבה, ומדוע אין לזה מעלה כמו תפילה בישיבה? כאן רואים שעל אף שבתו כנסיות הם מקדש מעט - אבל אין קדושתם חשובה כבתי מדרשות שהם מקומות התורה. ולמעשה בטוחני שאם יעשו ביקורת ובדיקה, יראו כי אותם אלו שיש להם קביעות להתפלל בישיבה הם אנשים אחרים לגמרי, והתורה שלהם טובה יותר משל אלו שאינם מתפללים בישיבה. גם אנשים מבוגרים, אפילו מבוגרים מאד, שבאים בקביעות לתפילה בישיבה, סיפרו לי שהתפילה בישיבה היא תפילה אחרת, והם מרגישים את הטעם בתפילה בישיבה יותר מכל מקום אחר... ומפני גודל המעלה של תפילה בישיבה, היצר הרע מתחזק להפריע במיוחד, ועושה את כל המאמצים להקשות את התפילה בישיבה.

אמר אביי שמע מינה לשכת הגזית חציה בקדש וחציה בחול, ושמע מינה שני פתחים היו לה - אחד פתוח בקדש, ואחד פתוח בחול. [כה.]

הנה בתמיד [לא]: שנינו שהתפילה בבית המקדש הייתה בלשכת הגזית, ויש להבין מדוע נבחרה להיות מקום תפילה - הרי חציה בחול? מסביר מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א שהטעם מפני שלשכת הגזית היא מקום התורה - ששם ישבו הסנהדרין ועסקו בתורה! עד כדי כך - אפילו בבית המקדש! לא די בקדושת בית המקדש, תפילה במקום תורה עדיפה יותר מקדושת מחנה שכינה! רבים שואלים, מה המעלה בתפילה בישיבה? הלא ישנם בבתי כנסיות הרבה מניינים ישיבתיים שמתפללים בהם בני ישיבות,

אדם שיכול לקחת אחריות מעבר לכוחותיו - הוא ראוי להקים מקום תורה!

הרי שלוי היה ראש הישיבה, ומדוע שלח את יהודה ליסדה? ענה הרב מפוניבז' אני אסביר לכם: בזמן שיוסף התגולל על האחים, האשים אותם כמרגלים, ודרש שירידו אליו את בנימין, התקומם יעקב אבינו: "אותי שכלתם, יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימין תקחו - לא ירד בני עמכם". עד שהכביד הרעב, ויעקב אבינו מבקש שירדו להביא אוכל, אמרו האחים איננו יכולים, בלי בנימין, התערב יהודה ואמר: "אנכי אערבנו מידי תבקשנו". הלא עמדו להכנס ללוע הארי - להתיצב בפני המשנה למלך העוין, שהתגולל עליהם בעלילת שוא - איך מתחייב יהודה בדבר שאינו בידו ובכוחו, איך ערב הוא לכך?! וכשהתרגשה על בנימין עלילת הגניבה הציע את עצמו, כעבד תחתיו, ובסופו של דבר החזירו כהתחייבותו - אדם שמוכן להתחייב ולערוב אף לדברים שמעבר ליכולתו ולכוחותיו, הוא שיכול ומסוגל לפתוח ישיבה!!!

אכן "הוא - היה אומר", לא אמר אלא מה שהיה בעצמו!

אמר רבא לא משכחת צורבא מרבנן דמורי אלא דאתי משבט לוי או משבט יששכר, לוי דכתוב [דברים לג-י] יורו משפטיך ליעקב, יששכר דכתוב [דברי הימים א יב-לג] (ובני) יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל, ואימא יהודה נמי דכתוב [תהילים ס-ט] יהודה מחוקקי? אסוקי שמעתא אליבא דהילכתא קאמינא. [כו.]

הגאון רבי יעקב גלינסקי זצוק"ל מספר - יום אחד שאלני הרב מפוניבז' זצוק"ל: רבי יעקב, מי היה השבט שהקדיש עצמו לתורה? מיד עניתי זוהי גמרא מפורשת שבט לוי או יששכר. המשך ושאל: אי"כ מדוע יעקב אבינו את שלח יהודה "להורת לפנינו גשנה" [בראשית מו, כח] ליסד ישיבה, ולא שלח את לוי או יששכר?

אמרתי גם תשובה לשאלה זו כתובה בגמרא - שאומרת לא מצינו תלמיד חכם שמורה הוראות, ש"יהודה מחוקקי" הוא לפלפול בעלמא, ולוי ויששכר דינים ומורי הוראות. ובישיבות עוסקים בלפול הסוגיות, ולא בחתירה להלכה הפסוקה...

הרב חייך את חיובו המתוק, ואמר: "איהר האט זיך פערזעהן א רמב"ם", שכחתם רמב"ם מפורש [הלכות עבודה זרה פ"א ה"ג]. "היה [אברהם אבינו] מהלך וקורא ומקבץ העם... עד שנתקבצו אליו אלפים ורבות ושתל בלבם העיקר הגדול הזה [האמונה בה'] וחבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו ולמדו, ויצחק הודיעו ליעקב ומינהו ללמד לכל הנלוים אליו, ויעקב אבינו לימד בניו כולם והבדיל לוי ומינהו ראש והושיבו בישיבה ללמד דרך השם".

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל
ניתן לפנות לכתובת: peninim88@gmail.com

לתרומות בנדירים פלוס - 'נוה אריה' - פנינים מאירים
הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים